

Alle ProRail erkende bedrijven / Lokaal Spoor

Soesterweg 244, 3812 BH AMERSFOORT
Postbus 165, 3800 AD AMERSFOORT

tel.: +31(0)85 002 35 10
email: info@railalert.nl

Datum
Uw referentie
Onze referentie
Onderwerp

5 maart 2018

2018-MED/023

Begripsverwarring werken (z)onder/aan, de onder spanning staande bovenleiding

Geachte relatie,

In 2016 is in de branche een werkgroep "Werken onder spanning" (WOS) opgericht met als doelstelling het werken aan de onder spanning staande bovenleiding af te bouwen tot nul. Reden hiervoor is dat het volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit niet is toegestaan om te werken aan een onder spanning staande 1500Vdc bovenleiding. Omdat de spoorbranche voor specifieke werkzaamheden (zoals vermeld in de RLN00128-4) niet aan deze eis kon voldoen heeft Inspectie SZW sinds 1996 steeds een 'tijdelijke' ontheffing verleend aan Proceesaannemers van ProRail. In 2017 is gewerkt aan een afbouwplan voor het werken aan een onder spanning staande BVL. Op basis hiervan heeft Inspectie SZW afgelopen zomer een (laatste) ontheffing afgegeven. Aangezien de afbouw sneller ging dan verwacht is besloten om vanaf 15 september 2017 niet langer aan een onder spanning staande BVL te werken.

De nieuwsbrief (nieuwsbrief nr. 4 Werken onder Spanning) die in juni 2017 is verstuurd heeft voor enige begripsverwarring gezorgd over het werken aan de onder spanning staande bovenleiding én het werken onder de onder spanning staande bovenleiding. De Werkkamer EV (railAlert) wil deze begripsverwarring wegnemen middels deze brief.

De nieuwsbrief is als bijlage toegevoegd.

Het onderstaande artikel heeft als doel de begripsverwarring te elimineren.
Eerst een uitleg over het begrip werken aan de onder spanning staande installatie.

De NEN3140 en NEN3840 zeggen er het volgende over in art 3.4.4:

3.4.4

onder spanning werken

alle werkzaamheden waarbij een persoon actieve delen kan aanraken of met delen van zijn lichaam, met gereedschappen, hulpmiddelen of (persoonlijke) beschermingsmiddelen terecht kan komen in de gevarenzone.

De gevarenzone is ook gedefinieerd:

3.3.2

gevaarzone

beperkte ruimte rondom actieve delen

Werken in de gevaarzone is dus werken onder spanning.

Naast de gevaarzone kent de NEN3840 ook nog de nabijheidszone:

3.4.5

werken in de nabijheid van actieve delen

alle werkzaamheden waarbij een persoon met delen van zijn lichaam, met gereedschap of met een ander voorwerp terecht kan komen in de nabijheidszone zonder nog binnen te dringen in de gevaarzone

Belangrijk is om te weten dat er bij werkzaamheden in de HS in de nabijheidszone (veiligheids)maatregelen moeten worden getroffen om de veiligheid van het personeel te waarborgen. NEN3840 Art 6.4.2.201 is daar duidelijk in:

6.4.3.201 Bij werkzaamheden in de nabijheidszone is de veiligheid niet gewaarborgd.

De afstanden van de gevaarzone staan voor LS in de NEN3140 tabel 105. Voor HS staan de gevaarzone en nabijheidszone vermeld in de NEN3840 tabel A1.

Tot zover de begrippen “onder spanning werken”, “gevaarzone” en “nabijheidszone”.

Ook de term “aarden van de bovenleiding verdient enige uitleg. In de RLN00128 wordt deze als volgt beschreven:

1.16 Het aarden van de 1500 V dc-bovenleiding

Onder “het aarden van de 1500 V dc-bovenleiding” wordt verstaan het aanbrengen van

een *werkaarde* aan enerzijds de contactleiding (via de zijwaartse bevestiging) en anderzijds de spoorstaaf, die behoort tot het retoursysteem.

Nu kunnen we kijken naar de begrippen “aan” en “onder” de onder spanning staande bovenleiding/installatie:

1. Werken aan de onderspanning staande bovenleiding

Tot 15 september was het voor de procesaannemer mogelijk om bepaalde, in RLN00128-4 vastgelegde, werkzaamheden uit voeren aan de onderspanning staande bovenleiding. Volgens de norm EN50110 / NEN3840 is het niet toegestaan om aan onderspanning staande installaties te werken. De procesaannemer kon hiervoor voor de 1500 V bovenleiding een ontheffing aanvragen bij ISZW voor bepaalde werkzaamheden. Deze werkzaamheden waren tot werkinstructieniveau beschreven in de RLN00128. Vanaf 15 september 2017 wordt deze ontheffing niet meer verleend. Er mag dus vanaf 15 september 2017 niet meer aan de onderspanning staande bovenleiding worden gewerkt.

2. Werken onder de onder spanning staande bovenleiding

Deze vorm van werkzaamheden heeft niets met te maken met hetgeen onder 1 is beschreven. Het gaat hier bijvoorbeeld om werkzaamheden aan de spoorstaven e.d.. Deze werkzaamheden worden buiten de nabijheidszone uitgevoerd.

Vanuit de arbeidshygiënische strategie gaat de voorkeur er naar uit om alle gevaren te elimineren. Één van de maatregelen is het uitschakelen en aarden van de bovenleiding. Er kan worden afgeschaald in deze arbeidshygiënische strategie als er maar aanvullende maatregelen worden genomen die de veiligheid van het personeel garanderen. Dit kan bijvoorbeeld door de inzet van een krol met hoogtebegrenzing. Ook afscherming is een maatregel. Als de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de gevarenszone is er dus geen verplichting tot uitschakelen van de bovenleiding.

3. Werken aan de onderspanning staande installaties

Voor hoogspanning is dit dus niet toegestaan (zie hiervoor ook punt 1). Voor laagspanning is dit onder bepaalde omstandigheden toegestaan.

Dit staat in de NEN 3140 art 6.3:

6.3.0.101 Overeenkomstig het Arbeidsomstandighedenbesluit is het niet toegestaan om werkzaamheden onder spanning te verrichten tenzij:

- a) de dringende noodzaak van het onder spanning uitvoeren van die werkzaamheden is aangetoond en
- b) tot het uitvoeren van die werkzaamheden uitdrukkelijk opdracht is gegeven en
- c) de installatie geschikt is voor het onder spanning uitvoeren van die werkzaamheden en doeltreffende maatregelen zijn genomen om de aan die werkzaamheden verbonden gevaren te voorkomen.

OPMERKING De noodzaak om onder spanning te werken is aanwezig als het uitschakelen gevaarlijker is dan het onder spanning werken. Onder spanning werken is in de praktijk bijna altijd een overtreding van het Arbeidsomstandighedenbesluit.

Praktisch gezien moeten we dus als sector alleen bij hoge uitzondering aan een onder spanning staande laagspanningsinstallatie werken. Voor de laagspanningsinstallaties in de heavy rail zijn er acties opgestart om aan deze eis te voldoen. Voor de stadsvervoersbedrijven is er al veel geregeld in de diverse EVH's.

Kort samengevat:

Werken aan de onder spanning spaande 1500 V bovenleiding:	Sinds 15 september 2017 niet meer toegestaan.
Werken onder de onder spanning staande bovenleiding:	Toegestaan met toepassing van de juiste veiligheidsmaatregelen.
Werken aan de onder spanning staande installaties:	Voor HS niet toegestaan en voor LS alleen bij hoge uitzondering

Met vriendelijke groet,
Stichting railAlert

Drs. R.F. Oosterhof,
Directeur

VolkerRail

Strukton
Rail

ASSET Rail

ProRail

Einde ontheffing Werken onder Spanning

Afgelopen jaar is gewerkt aan een afbouwplan voor het werken onder spanning. Op basis hiervan heeft ISZW afgelopen zomer een (laatste) ontheffing afgegeven. Aangezien wij zien dat de afbouw sneller gaat dan verwacht is besloten om vanaf 15 september a.s. niet langer onder spanning te werken.

Achtergrond

Volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit is het niet toegestaan om te werken aan een onder spanning staande 1500Vdc bovenleiding. Omdat de spoorbranche voor specifieke werkzaamheden (zoals vermeld in de RLN00128-4) niet aan deze eis kon voldoen heeft ISZW sinds 1996 steeds een 'tijdelijke' ontheffing van verleend.

Sector wil spanningsloos werken

Vorig jaar is besloten dat sector spanningsloos wil werken. Er is hiervoor een actieplan opgesteld.

Op basis hiervan heeft ISZW de huidige ontheffing afgegeven. Deze kende al een beperking van 375 inzetten. Alle inzetten WOS zijn daarom geregistreerd. Gebleken is dat we met alle ontheffingshouders samen ongeveer 20% hiervan hebben gebruikt. De afbouw gaat sneller dan verwacht.

In de tussentijd is er hard gewerkt aan innovaties en concrete maatregelen waarmee de beschikbaarheid van de railinfra beter wordt gewaarborgd. Ook de komende tijd blijven we hieraan werken.

Einde werken onder spanning

Omdat de afbouw sneller gaat dan verwacht en het feit dat we met PGO3.0 al in steeds meer gebieden spanningsloos werken, is besloten dat we niet langer onder spanning gaan werken.

Concreet betekent dit dat na aflopen van de huidige ontheffing er geen nieuwe meer wordt aangevraagd. Hiermee komt een einde aan de periode waarbij we onder spanning werkten. De aanverwante regelgeving (RLN00128-4) zal worden ingetrokken naar aanleiding van dit besluit.

Toelichting

De komende periode worden de betrokken medewerkers van de bedrijven die nog een ontheffing hebben uitgebreid geïnformeerd over deze wijziging tijdens kennistafels en/of toolbox meetings.

Meer informatie...

Voor meer informatie hierover kun je terecht bij je eigen collega's:

- Strukton Rail: Ton Beckers, Marcel Kaanders
- VolkerRail: Hans Bakker, Jos de Jong
- BAM: Sjaak Bocken en Wouter van der Helm
- ASSET Rail: Warner Okken, Diederik Tijhuis
- ProRail: Bertil van der Kant, Paul Ammerlaan

